

22. konferenca za Dardanele

Sodeluje devet držav, ki naj sprejmejo načrt pogodbe o vzajemni pomoči na Sredozemskem morju

Montreux, 23. junija. Včeraj popoldne se je začela v Montreuxu konferenca, katero je izzvala Turčija s svojo nedavno spomenico ZN, v kateri je zahtevala, naj ji spričo nejasnega položaja v Evropi ZN dovolji, da oboroži Dardanelske morske ožine. Zaradi tega naj bi se na tej konferenci razveljavila razorožitvena določila v lozanski mirovni pogodbi, po kateri je morala Turčija izprazniti Dardanele.

Na konferenci, ki je v zgodovini borbe za to važno morsko ožino že 22. sodelujejo zastopniki devetih držav, ki so podpisale lozanski dogovor. Te države so: Anglija, Francija, Japonska, Turčija, Bolgarija, Romunija, Jugoslavija, Grčija in Rusija. Italija se razprav na tej konferenci ni udeležila in je sporočila, da ne more sodelovati pri evropski politiki vse, dokler ne dobi zadoščenja zaradi sankcij. Zato Italija ne bo mogla priznati nobenega sklepa te konference, kakor ne more priznati nobenega odloka ZN, ki bi bil sklenjen v času, ko Italija zaradi svojega oglada in zaradi obrambe svojih pravic ne more sodelovati pri nobenih razgovorih.

Konferenca v Montreuxu, kakor kaže, ne bo omejila svojega dela samo na to, da pretehta turško zahtevo in ji ugotovi, marveč bo skušala rešiti tudi še več vprašanj, ki se tičejo Sredozemskega morja. Po angleškem predlogu naj bi se sklenilo glede Sredozemskega morja sporazum o sodelovanju in vzajemni pomoči med Anglijo, Francijo, Grčijo, Turčijo, Jugoslavijo in Španijo. Ta načrt naj bi zagotovil skupno varnost vsem tem državam. Po tem angleškem načrtu bi tisti del Sredozemskega morja, ki je za Italijo najvažnejši, prišel pod popolno nadzorstvo teh držav. To je glavni razlog, zakaj Italija ni hotela poslati na konferenco niti svojega opazovalca, kakor je bilo prvotno rečeno.

Prva javna seja konference se je vršila ob 16. uri. Otvoril jo je član švicarskega zveznega sveta Mota, ki je poudaril, da je Turčija ravnila pravilno, ko je hotela doseči svoje pravice s tem, da je dala pobudo za sklicanje te konference.

Za njim je govoril turški zun. minister Ružli Aras, ki je obrazložil turške predloge in jih zagovarjal. Njegov govor je vseboval splošne zahteve, ki jih ima Turčija glede na zopetne oborožitve

Dardanel, ki je za njo nujna, katero pa po drugi strani zahtevajo tudi koristi svetovne trgovine.

Na predlog francoskega delegata sta bili izvoljeni dve komisiji: prva naj prouči pravno, druga pa vojaško stran turških zahtev.

Turške zahteve

Montreux, 23. junija. o. Na eni izmed prihodnjih sej bo Turčija predložila svoje natančne zahteve, ki so naslednje:

Konferenca naj ukine vojaški dogovor o morskih ožinah in o mednarodni nadzorstveni komisiji za nje. Dovolji naj se svoboden promet za vse trgovske ladje. Če bi hotele skozi Dardanele pluti tuje vojne ladje v črno morje, morajo prej obvestiti turško vlado. Vojne ladje smejo ostati na črnem morju samo 14 dni in ne smejo biti večje kakor 14.000 ton. Države, ki leže ob črnem morju, ne smejo naročati večjih vojnih ladij, kakor pa je najmočnejša turška vojna ladja. Rusija pa sme v svojih ladjedelnicah ob črnem morju graditi ladje, kakršne hoče. V primeru vojne naj bi bile Dardanele zaprte samo za tiste države, ki bi bile proglasene za napadalke.

Spremembe v avstrijski politiki

Dunaj, 23. junija. AA. DNB popravlja sobotno več o diplomatskih premestitvah v avstrijski zunanji politiki. Agencija pravi, da je svetnik v zunanjem ministru v. Aleksitz imenovan za avstrijskega poslanika v Haagu in ne v Pragi, kakor je prvotno poročala.

Žandarji se tepo

Budimpešta, 22. junija. AA. V Toronu so se stekli orožniki. Pri tej priliki je bil en orožnik ubit, drugi pa hudo ranjen. Eden izmed orožnikov, ki je sodeloval pri pretepu, je izvršil samomor.

Naši harmonikarji v Sofiji

Sofija, 23. junija. m. 25. t. m. bo prispel semkaj zbor malih mariborskih harmonikarjev. Za časa svojega bivanja v Sofiji bodo mariborski harmonikarji gostje tukajšnjega pevskega društva »Rodina«. Mariborski harmonikarji bodo priredili v Sofiji nekoliko koncertov, nakar krenejo na turnejo po Bolgariji.

Vojno slavje v Trstu

Trst, 23. junija. Pred svetilnikom, ki obvladuje tržaški zaliv, se je vršila ob udeležbi zastopnikov civilnih in vojaških oblasti in raznih domoljubnih društev žalna slovesnost na čast mornarjem, padlim v svetovni vojni pri operacijah o priliki torpediranja avstrijskega drednota »Szent Istvan«.

Štiri krogle za profesorja

Dunaj, 22. junija. Danes popoldne je dijak Wellbeck ubil na dunajskem vseučilišču z revolverskim strelom voditelja takozvane pozitivistične struje profesorja Moritza Schlicka. Morilec je prežal na profesorja na hodniku in ga tankaj brez vsakega pojasnila ubil s štirimi strelci.

V vseučiliških krogih govore, da gre za dejanje čisto zasebne narave, ker je profesor Schlick preprečil, da bi dijak Wellbeck dobil mesto, ki so mu ga bili obljubili.

Upor v Boliviji

La Paz, 22. junija. Bivši predsednik bolivijske republike Baptisto Savendra je izvedel protirevolucije. Zdi pa se, da ta protirevolucija ne bo uspela, ker je prehitro izbruhnila in so jo policijske oblasti pravočasno odkrile. Dva člana revolucionarne vlade sta zaprta, Savendra pa so retirali in izgnali v Arizo.

Drobne

Madrid, 23. junija. AA. DNB: Zunanji minister je objavil, da španska vlada ni izdelala nikakega načrta za reformo DN.

Washington, 23. junija. AA. DNB: Predsednik Roosevelt je dal agrement za novega veleposlanika Suvicha. Pri tem pa se je izjavila, da agrement ne pomeni priznanja aneksijske Abesinije.

London, 23. junija. AA. DNB: Eden je včeraj sprejel francoskega veleposlanika, ki mu je sporočil, da je franc. vlada sklenila ukiniti sankcije.

London, 23. junija. AA. DNB: Trde, da bo za predsednika zasedanja DN izvoljen namesto dr. Beneša de Madariaga, predsednik odbora trinajstoročice, ki je te dni v Londonu.

Atene, 23. junija. AA. Stefani: Grška vlada izjavlja, da ni nič uplivala na pogajanja med grškim patrijarhatom in albansko vlado glede albanske pravoslavne cerkve.

Carigrad, 23. junija. AA. Turški gospodarski krogi so zelo zadovoljni, ker bodo sankcije kmalu ukinjene. Turško gospodarstvo je zaradi sankcij imelo precej škode.

Bukarešta, 23. junija. AA. Na včerajšnjem shodu domovinske fronte je govoril bivši ministriški predsednik Vajda Vojvod. Shoda se je udeležilo 20.000 ljudi.

Stuttgart, 23. junija. AA. Na tekmovališču pri »Solitude« sta trčila skupaj dva motocikla. Eno motorno kolo je bilo zagnano med občinstvo, tri osebe so ubite, dve pa težko ranjeni.

OLIMPIJSKE IGRE 1940 NA ANGLESKEM

London, 22. junija. Poleg Japonske in Finske, ki se odločno potegujeta za izvedbo prihodnjih olimpijskih iger v letu 1940, je londonski župan pozval mednarodni odbor, da naj priredi olimpijske igre leta 1940 v Londonu. Če bi olimpijski odbor ta predlog sprejel, je že sedaj na razpolago znesek 100.000 funtov za prve priprave.

7 urna bitka v Palestini

Jeruzalem, 23. junija. Včeraj je prišlo do sfilovitega spopada med angleškimi rednimi četami in med Arabci pri Tulakaremu v Severni Palestini. V tej bitki so morali prvič aktivno nastopiti tudi tanki in letala angleške armade. Vsega skupaj je v tej bitki z arabskimi vstajniki oddelek sodeloval okrog 2000 angleških vojakov, oboroženih z vsem najmodernejšim orožjem. Število ranjenecv in mrtvih sicer ni bilo veliko, ker je ozemlje, na katerem se je bitka vršila zelo težavno in skalovito, tako da so se napadalci in napadenci lahko skrivali. To je bila največja bitka od začetka nemirov v Palestini. Angleži so prepričani, da je treba porasti nemirov spravljati v zvezo s finančno in moralno pomočjo, ki jo dajejo neke inozemske sile Arabcem.

Jeruzalem, 23. junija. Včerajšnji spopad med angleškimi četami in arabskimi uporniki pri Tulakaremu je bil najhujši, kar jih je bilo od začetka sedanjih nemirov v Palestini. Arabci so nastopili v zelo velikem številu. Z angleške strani je sodelovalo pri boju nekaj enot kraljevskega strelskega polka in škotskega planinskega polka, ki so jih podpirali tanki in letala. Boj je trajal sedem ur. Nastal pa je zato,

ker so Arabci popoldne napadli angleško provijantno kolono in pri tej priliki so hudo ranili enega izmed prevodnikov. Ostali sprevodniki so zahtevali takojšnjo pomoč, nakar so jim prišli na pomoč oddelki navedenih polkov. Skoti so napadli Arabce z besom, toda tudi ti so se ogorčeno branili. Mislijo, da so bile na obeh straneh izgube mnogo hujše, kakor pa znašajo po prvih poročilih.

Neredi v Jeruzalemu trajajo še naprej. — Sinoči so z bombami poškodovali most, ki vodi na cesti iz Jeruzalema v Jerihom. Oblasti so kaznovali 20 prebivalcev iz vasi Sarisa, ki so bili tedaj blizu mosta, ko je most zletel v zrak. Dolžijo jih, da so oni tudi poškodovali jeruzalemski vodovod. Pri Bersabi so našli ubitega Zida, pri Magdali pa enega ranjenega Zida. Iz vse Palestine prihajajo vesti, da so pokvarjene trolejske zveze.

Mandatska vlada je objavila proglas, v katerem pravi, da bo vsakdo, ki bo nosil s seboj orožje ali municijo kaznovan s pet let ječe. — Pri težjih primerih je predvidena dosmrtna ječa. Napad na oblasti ali zasebnike se brezpo- gojno kaznuje s smrtno kaznijo.

Atentatorji na predsednika vlade obtoženi

Belgrad, 23. junija. AA. Preiskovalni sodnik državnega sodišča za zaščito države g. Djurdje Marinković je izročil te dni državnemu tožilu g. dr. Djadrovu gradivo kazenske preiskave zoper Damjana Arnatovića in ostalih obtožencev.

Državni tožilec je po proučitvi tega kazenskega predmeta izročil včeraj preiskovalnemu sodniku obtožbo proti obtoženemu Damjanu Arnatoviću za dejanje po čl. 1. točka 7. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, to je za poskus umora predsednika kraljevske vlade in zunanjega ministra g. dr. Milana Stojadinovića, zoper Dragišo Stojadinovića, Vasilja Trbića, Dragomira Milova-

noviča, Mirka Urovića, Jova Nenadovića in dr. Vukanovića za isto dejanje v zvezi s § 34. kazenskega zakonika.

Glede obtožencev inženjerja Nikole Kabalina, Dragoljuba Ivanovića in Radivoja Nanovića državni tožilec ni našel osnove za nadaljno kazensko tožbo. (§ 108. kazenskega zakonika). Zato so jih takoj izpustili na prostost.

Za Taso Dinića je državni tožilec predlagal, naj se kazenske postopek v smislu § 463 kazenskega zakonika do njegove privedbe ustavi, nadaljeval pa se bo, ko bo Dinić predveden, kakor navaja navedeni zakonski predpis.

„Queen Mary“ povozila kita, na „Normandie“ padlo letalo Čudne nezgode največjih parnikov sveta

London, 23. junija. o. Včeraj je iz Londona odplul veliki francoski parnik »Normandie« v Le Havre čez Rokavski preliv. Med vožnjo se je prepletala nesreča, ki nima primere. Angleško vojno letalo, ki je krožilo nad Rokavskim prelivom, je v trenutku, ko je parabrod bil v največji brzini, letelo zelo nizko, komaj nekaj desetnih metrov nad morjem. Slučaj je nanesel, da se zaradi nepazljivosti pilota letalo ni pravočasno vzdignilo višje in je zadelo ob kljun ladje ter padlo nanjo. Mornarji, ki so bili na tem delu krova so se rešili v pravem času, a prav tako se je posrečilo odnesti zdravo kožo tudi pilotu. Letalo je vozil angleški poročnik Hordey. Parnik pluje proti svojemu ci-

lju in vozi na krovu poškodovano letalo.

London, 23. junija. m. Šele sedaj se je zvedelo, da je največja angleška ladja »Queen Mary« ob priliki svojega povratka iz Amerike, naletela na oceanu na ogromnega kita ter ga preklala na dve. Ladja je plula z brzino 28 vozlov, ko se je nenadoma pojavila pred njo ogromna črna masa, dolga kakih 20 m. Nekoliko trenutkov za tem je že prišlo do trčenja. Pri tem so ugotovili, da je bila ona ogromna masa velikianski kit. Potniki trčenja sploh niso začutili. Iz kita je brizgnila kri kakor iz vodometa. Vse morje okrog ladje se je naenkrat pordečilo, ves okvaljen pa je bil tudi sprednji del ladje.

Prevažanje otrok s kolesi - dovoljeno

Glede na trdote, ki so se pokazale pri izvažanju predpisa občnega cestnega reda o prevažanju otrok z bicikli, je gospod ban odredil, da je dovoljeno jemati otroke na bicikle po dnaslednjih pogoji:

1. Dovoljeno je s kolesi voziti otroke do 14. leta starosti le odraslim osebam, če je kolo opremljeno s posebnim sedežem in držali za noge in roke otroka.

2. Kolesar ne sme z otrokom voziti z brzino preko 15 km na uro.

3. Prepovedano je otroke voziti s kolesom po zelo prometnih ulicah, zlasti kjer je tramvajski promet.

4. Kjer je začasen večji promet ali ovira, je dolžan kolesar, ki vozi otroke, stopiti s kolesa, dokler ni zapreka odstranjena odnosno promet zopet normalen.

Bern, 23. junija. (DNB) Zvezni svet je na dopoldanski seji proučeval vprašanje franka.

Nemške trg. pogodbe

Budimpešta, 23. junija. Trgovinska pogajanja med Madžarsko in Nemčijo, ki so se začela 10. t. m. v Budimpešti, so sedaj končana. Razpravljali so o vseh vprašanjih medsebojne blagovne in plačilnega prometa. Podrobnosti nove pogodbe še niso objavljene. Pravijo pa, da odpira nova trgovinska pogodba Nemčiji nove možnosti za prodajo njenih izdelkov. Sporazumeli so se tudi o deviznih olajšavah za obiskovalce olimpijade. Ta pogajanja niso bila v nobeni neposredni zvezi s pravkaršnim obiskom predsednika nemške narodne banke dr. Schachta v Budimpešti.

Strela ubila 52 ljudi

Sofija, 22. junija. Vročinski val, ki je zadnje dni pritiskal na Bolgarsko, je ponekod povzročil hude nevihte, ki so zahtevale tudi človeške žrtve. Z raznih bolgarskih krajev poročajo, da je strela ubila 52 oseb. V soboto je strela zahtevala 37 človeških žrtve. Verjetno je, da je število žrtvev še višje, ker še ni poročil iz oddaljenih hribovitih krajev. Tudi gmotna škoda je velika.

Roosevelt nič več kandidat

Filadelfija, 23. junija. Več demokratskih voditeljev je stavilo kandidacijskemu kongresu demokratske stranke predlog proti dosedanjemu predsedniku Združenih držav Rooseveltu, češ, da si naj stranka izbere za svojega kandidata »pravega demokrata«, ki bo spoštoval temeljna načela stranke. Dalje zahtevajo, naj demokratski kandidat stavi interese države nad interese stranke, naj upošteva proračunsko ravnovesje. Prav tako naj kandidat demokratske stranke opusti pretirano poseganje države v gospodarsko življenje, spoštuje ustavo in pazi na čim večjo štednjo.

Nezadovoljni demokratski prvaki groze, da bodo v nasprotnem primeru pri novembrskih volitvah javno nastopili za republikanskega kandidata Landa.

Philadelphija, 23. junija. AA. Reuter: Dejstvo, da se je demokrat Al Smith postavil proti Rooseveltu, da je slutiti velike težave, s katerimi bo Roosevelt postavljen za kandidata demokratov pri predsedniških volitvah. Verjetno je, da se bo Al Smith s svojim krilom pridružil republikanskemu kandidatu Landonu in se bo demokratska stranka razcepila, ker meni ustanoviti Al Smith svojo demokratsko stranko.

Stavka bolgarskih šoferjev

Sofija, 23. junija. AA. Danes je na vsem Bolgarskem stopilo v stavko okoli 8000 šoferjev, članov zveze šoferjev in avtomobilistov. Zato se je danes ustavil v Sofiji ves avtomobilski in avtobusni promet. Do stavke je prišlo v znak protesta zoper nekatere sklepe višjega prometnega sveta, ki se tičejo avtobusnih podjetij, in zaradi previsokih davkov na zaslužek in pristojbin na bencin in olje.

Razen šoferjev so danes stopili v Sofiji v stavko tudi vsi čevljarji. Vzrok te stavke je v tem, ker so delavci zahtevali povišanje mezd in skrajšanje delovnega časa, delodajalci pa niso hoteli na to pristati.

Baje je tudi med tobačnimi delavci nastalo gibanje za ponovno stavljanje, ker stoji delavci na stališču, da se tovarnarji ne drže sporazuma, dogovorjenega pri nedavni stavki.

Al Capone

Washington, 23. junija. Pravosodno ministrstvo je odbilo prošnjo za pogojni izpust znanega gangsterja Al Capone, ki je že prebil eno tretjino svoje kazni in ki je od vodstva kaznilnice dobil potrdilo o dobrem vedenju. Pravosodno ministrstvo je mnenja, da je mogoče govoriti o pogojnem izpustu šele, ko bo Al Capone prebil drugo tretjino kazni, torej leta 1939.

Ban v Savinjski dolini in Celju

Celje, 23. junija.

Danes je ban dravske banovine dr. Marko Natlačen prvotno obiskal Savinjsko dolino in njeno metropolo — starodavno Celje. Po vseh krajih, kjer se je g. ban ustavil, so bile hiše okrašene z državnimi zastavami. Prav prisrčni sprejemi so bili na Vranskem, pri Fundi, pri Sv. Petru in v Zalcu. Povsod se je k sprejemu zbralo obilno občinstvo, poleg občinstva pa je bana povsod pozdravljala tudi šolska mladina. Oficijelne pozdrave pa so g. banu izrekli povsod župani, zastopniki krajevnih organizacij ter krajevnih odborov JRZ. Poleg njih pa tudi gasilci in zastopniki drugih kulturnih organizacij.

Nad vse veličasten je bil sprejem v Celju. Za to slavnostno priliko je starodavno Celje izredno praznično razpoloženo. Skoraj z vseh hiš vzhajajo zastave, po ulicah pa so se zbirali že nekaj časa pred prihodom g. bana meščani, da v čim večjem številu pozdravijo svojega priljubljenega ljudskega bana. Ob napovedani uri se je zbralo pred Mestnim domom izredno mnogo občinstva, šolska mladina vseh celjskih šol, zastopniki vojaških in civilnih oblasti, vsi mestni svetniki, okoliški župani ter duhovščina iz Celja in okolice, kakor tudi zastopniki organizacij, gasilci v uniformah, dekleta v narodnih nošah in šolska mladina.

G. banu je šla nasproti do Sameca četa okrog 70 kolesarjev in nad 20 konjenikov. Ko je g. ban

prispel n aLožnico, so ga pozdravili mestni svetnik Pišek, v imen ufantov pa g. Veber in Kroflič, nato se je razvil proti mestu veličasten sprevod. Na čelu je jezdil konjenik z zastavo, nato so vozili kolesarji, njim pa so sledili jezdeci. Končno se je vozil v svojem avtomobilu g. ban s sreskim načelnikom dr. Zobcom in svojim tajnikom dr. Kovačičem. Ko se je bližal sprevod Mestnemu domu, je zaigrala godba koračnica. Naprej je pozdravil bana mestni župan Mihelčič, ki mu je izrekel iskreno dobrodošlico. Sledila sta pozdrava učenke Vengust iz dekliške osnovne šole in učenke Hrastnik iz osnovne šole šolskih sester. Obe sta izročili banu tudi šopke lepih nageljev. V imenu štajerskih deklet je nato pozdravila bana gđ. Golobova v gornje-savinjski narodni noši in mu izročila krasen šopek cvetja.

Po sprejemu bana je bila slavnostna seja na mestnem magistratu, kateri so poleg g. bana prisostvovali tudi sreski načelnik in vsi občinski svetniki. Tu je izpregovoril g. banu zopet mestni župan Mihelčič, ki se mu je zahvalil za dosedanja naklonjenost ter ga prosil, da ohrani to naklonjenost Celju tudi v bodoče. Ban se je v lepih besedah zahvalil za tak veličasten sprejem ter obljubil, da bo tudi v naprej delal po svojih močeh za dobrobit prebivalstva svoje domovine.

Po slavnostni seji je ban sprejemal deputacije na sreskem načelnstvu.

Treznostno zborovanje

Ljubljana, 23. junija.

Da poživi treznostno gibanje, je Sveta vojska sklicala v nedeljo dopoldne posebno zborovanje v Delavski zbornici, katerega so se udeležili predvsem zastopniki oblasti, društev in korporacij, ki jim je pri sru delo za treznost.

Zborovanja so se med drugimi udeležili: zastopnik banske uprave in socialnega oddelka dr. Karlin, zastopnik ljubljanske škofije in karitativne zveze dr. Alfonz Levjanič in zastopnik lavantinske katoliške akcije dr. Meško, za mestno občino dr. Mis, ravnatelj gimnazijskega zavoda dr. Pire, predsednik zveze društev »Sola in dom« dr. Lončar ter drugi številni predstavniki. Zlasti številne so bile zastopnice ženskih organizacij.

Sledili so posamezni referati, ki so se nanašali na protialkoholno delovanje med posameznimi stanoviti. Zanimiv je bil referat odposlanca Prosvetne zveze prof. Janka Mlakarja, ki je izjavil: Prosvetna zveza deluje pri protialkoholni akciji takole:

1. Nabavila je 150 diapozitivov s primernimi predavanji protialkoholne vsebine, ki jih pošilja včlanjenim društvom za protialkoholno propagando.

2. Glavni odbor in vsa društva imajo posebne referente za protialkoholno akcijo.

3. Včlanjena društva so dolžna vsako leto vsaj eno protialkoholno prireditev prirediti.

4. Več društev ima v svojih domovih brezalkoholne gostilne.

5. V deklinskih krožkih in fantovskih odsekih Prosvetne zveze se na sestankih temeljito obravnavajo tudi alkoholna vprašanja. Društva Prosvetne zveze še s tem pobijajo alkoholizem, ker odvrta mladinu in odrasle od pohajanja po gostilnah ter jim nudijo v prostem času pošteno zabavo, pa tudi resno delo.

Nasveti.

Zdi se mi, da vse protialkoholno gibanje ne bo nič pomagalo, če ga ne bo podprla država s svojo avtoriteto. Zato si usojam postaviti tele predloge:

1. Na vseh šolah naj se abstinence in treznost prav tako priporoča kakor Rdeči križ in Jadranski stražarji. Zlasti naj bi »Jadranski stražarji« poleg morja vzljubili tudi navadno vodo. Pred leti so imeli na šolah »Mlade junake«, ki pa sedaj menda spe Krepek suneč s »Prosvetnega oddelka« bi jih gotovo zbudili.

2. Na šolskih prireditvah in izletih naj bo uživanje alkoholnih pijač strogo prepovedano.

3. Na šolah naj se uvedejo protialkoholna predavanja. Dijaki naj pijejo vsako leto nekaj naloga, v katerih naj se obravnavajo alkoholna vprašanja.

4. Za alkoholne pijače naj se uvedejo »pivski listi«. (Imeti bi ga moral vsak »pivski brat«.) — Brez njega bi ne smel nihče uživati, hraniti ali kupovati alkoholnih pijač. Za izdajanje pivskih listov naj bi se pobirala pristojbina, ki bi se stekala v »fond za pobijanje alkoholizma«. Pivski list bi mogle dobiti samo odrasle osebe, ki lahko razpolagajo s svojim premoženjem ali zaslužkom.

Pivskega lista bi ne smeli dobiti: mladoletni, brezposelni, tisti, ki uživajo katerokoli podporo in dolžniki na zahtevo upnikov.

Kdor se privkraj upani, se mu odtegne piv-

ski list za mesec dni. Da ga zopet dobi, mora plačati dvojno pristojbino. Meseci in pristojbine rasejo v naslednjih primerih v geometrijski progresiji.

5. Sokoli, gasilci in druga privilegirana, od države ali občin podpirana društva ne bi smela prirediti prireditev, na katerih se točijo in seveda tudi uživajo alkoholne pijače. Če imajo denar za pijačo, naj g imajo pa še za društvene potrebe!

6. Prestopki in zločini, izvršeni v pijanosti, naj se kaznujejo z dvojno kaznijo. Kdor v pijanosti koga rani ali ubije, naj se mu kazen potroji.

7. V trgih in mestih naj policija pijane razgrajče fotografira, slike naj se javno razstavijo.

8. Dolgov, ki jih kdo naredi na alkoholnih pijačah, so neizbrisljivi.

9. Gostilničarju, ki trpi v gostilni pijančevanje in razgrajanje, naj se naloži obšutna kazen, ki naj se zvišuje v geometrijski progresiji, če se primeri pijančevanja in razgrajanja ponavljajo.

10. Število gostiln naj se zmanjša.

1. Ker tatovi, vlomilci in drugi sovražniki tuje lastnine krivično pridobljajo denar navadno zapojejo in po gostilnah zapravijo, naj se kazenski zakonik v toliko izpopolni, da mora vsak, ki bližnjega oškoduje krivično na njegovi lastnini, oškodovancu povrniti vso narajeno škodo. Če nima premoženja, naj ga po prestani kazni vključe v prisilno delavnico. Tam naj bi tako dolgo delal, dokler ne bi poravnal vse storjene škode. Tatovi, vlomilci in goljufi vseh vrst bi potem ne zapravljali tako lahkomišlno svojega plena. Imeli bi tudi pred zaporom ali ječo večje spoštovanje, kakor ga imajo sedaj.

Da bi naši vinogradniki ne trpeli škode zaradi manjšega uživanja vina, naj se propagira izdelovanje brezalkoholnih pijač iz grozdja. Dalje naj se izvoz vina oprosti vsake carine. Da bo Avstrija znižala carino na naše vino, naj zniža naša država carino na njeno pivo. Za izvoz vina naj se razpiše nagrada, ki bi se dajala iz fonda za pobijanje alkoholizma.

Glede omejitve surovosti, preklinjanja in drugih nemarnih napak, ki so razširjene med nami Slovenci, predlagam tole:

1. »Porkanadonarje«, »jebemtarje« in druge bogokletneže in preklinjalce naj policija najstrožje kaznuje. Kdor ima denar, naj plača, kdor ga pa nima, naj sedi. Najuspešnejša kazen bi bila, če bi plačal in sedel.

2. Za pretepače naj se vpeljejo batine.

3. Po vseh javnih prostorih (lokalih) naj se razobesijo napisi, ki pod kaznijo svare pred preklinjanjem, klatanjem in vsako nedostojnostjo.

Kdor posili žensko, naj ga kastrirajo. Ista kazen naj zadene njega, ki zapelje dekle, pa je noče vzeti v zakon, ali noče, oziroma ne more skrbeti za svojega nezakonskega otroka.

5. Vlačuge preganjajo in kaznujejo. Čisto prav! Predlagam pa, da kaznujejo tudi njihove »klijentce«.

Predlogov nisem utemeljil, ker ne potrebujejo utemeljevanja, prav kakor aksiomi. Ako bi jih država sprejela in izvrševala, bi se pijančevanje in vse kar je z njim v posredni ali neposredni zvezi precej omejilo.

Zborovanje je trajalo okrog tri ure ter je doprineslo znatno vzpodbudo pri nadaljnjem delovanju za treznostno gibanje med Slovenci.

Kako se je Maks v Avstriji ženil...

Dve nevesti in druge žrtve njegovih prevar ga pregnata

Maribor, 23. junija.

Pred malim senatom se je znašel danes Maksimiljan Polanec, 27 letni čevljarški pomočnik iz Mihalovca pri Ptuj. Kljub mladim letom ima Polanec za seboj pisano zgodovino. Pri naših oblasteh sicer še ni zapisan kot grešnik, pač pa je bogat njegov kazenski register v Avstriji, kjer je povzročil celo vrsto drznih prevar ter je tudi že nekajkrat sedel za zamreženimi okni. Maks se je rodil v Spodnji Purkli pri avstrijski Radgoni, po svojem larem očetu pa je ostal pristojen v Mihalovcu. — nezakonski sin, njegov oče Steinleitner pa je premožen grški gostilničar. Mat je že zgodaj zašel na strano pot. Delal je svojemu nezakonskemu očetu, ki se je zanj zelo zavzemal ter ga dal izučiti čevljarstva, neprestano sive lase. Zadržno kazni, ki je trajala nad leto dni, je Maks odšel meseca maja lanskega leta. Z isto razsodbo je dobil trajen izgon iz Avstrije, znal se je pa spretno skrivati, da ga niso ujeli ter poslali čez mejo. Odšel je najprej na Dunaj. Po časopisnih oglaših je iskal neveste in jih tudi hitro našel. Oglašila sta se Veronika Orasch in Brigita Schuster. Z obema se je seznanil tako, da druga za

drugo ni vedela. Dasi čevljarški pomočnik, se je izdal za premožnega mesarskega obrtnika. V ta namen je preuredil fotografijo neke mesarje tako, da je nosila na napisu njegovo ime. Na ta način je izabil od vsake »neveste« po 1000 šilingov. Od Ernesta Georgsdorferja pa je izmamil 295 šilingov pod pretvezo, da bo kupil avto. Ker so mu postala na Dunaju tla prevroča, je naenkrat zapustil obe svoji nevesti ter jo popihal v Gradec, kjer je znal svojega nezakonskega očeta pregovoriti, da mu je izročil 2500 šilingov, da si odpre svojo občno delavnico v Jugoslaviji. Dobro založen z denarjem je Maks brez potnega lista prekorčal mejo, imel pa je smolo, da se je zaradi varnosti poslužil pri naših uradnih organih tujega imena. Na ta način je postal sumljiv, pridržali so ga na varnem ter poizvedovali za njim v Avstriji. Izvedeli so za njegove dunajske podvige ter ga zapirali v mariborski jeletnišnici. Iz Avstrije so poslali na sodišče obesežen kazenski material, ki ga je spravljal danes pred sodnike. Izgovarja se, da je prejel sicer omenjene zneske, pa je kot posojila, ki jih je nameraval vrniti, čim si uredi pri nas eksistenco.

Razprava ob času našega poročila še traja.

Celjske novice

Celje, 22. junija.

Večer bolgarskih narodnih plesov in narodnih pesmi. Skupina bolgarskih akademikov in akademkinj iz Sofije, ki je prispela v Celje iz Maribora v ponedeljek zjutraj, bo priredila danes, v torek zvečer, v mestnem gledališču večer bolgarskih narodnih plesov in narodnih pesmi. Začetek ob 8. uri zvečer. Vsi prijatelji bratskega bolgarskega naroda iskreno vabljeni.

Vpisovanje novincev v prvi razred mestne deške osnovne šole bo v torek, dne 30. junija t. l. od 8—12 ter od 15—18 v pisarni šolskega upravitelja (II. nadstropje). Pred vpisom v šolo je privedi vsakega otroka k zdravniškemu pregledu, ki se vrši isti dan v Zdravstvenem domu (I. nadstropje).

Padec brezposelnosti. Število brezposelnih sedaj v poletni sezoni stalno pada. Tako je bilo dne 10. junija v evidenci pri celjski ekspozičuri borze dela 364 delovnih moči, dne 20. junija pa 340, med katerimi je 37 žensk. Delo dobijo: 4 hlapi, 3 kosci, 1 mizar, 1 čevljar, 2 kuharici, 1 natakarica, 3 kmečke deklet, 2 služkinji in 1 postrežnica.

Kdo bi vzel otroka za svojega. V celjski bolnišnici se nahaja sirota, 4 leta stari Slavko Mlinar, sin duinarice iz Trbovelj. Fant je brez očeta, mati pa mora skrbeti še za več drugih neposkrbljenih otrok. Dobra srca, ki bi bila pripravljena vzeti otroka za svojega, naj se javijo upravitelstvu celjske bolnišnice.

Karl Verboš — žrtev morilca

Maribor, 22. junija.

Danes dopoldne je sodna komisija iz Maribora na odredbo državnega pravdnika izvršila v Ploščnici obdukcijo trupla pokojnega posestnika Karla Verboša. Kakor smo že poročali, so našli Verboša mrtvega v njegovi postelji. Ugotovilo se je, da je nastopila smrt že tri dni poprej, preden je prišel v hišo raznašalec kruha Jožef Smigoc, ki je prvi napravil strašno odkritje. Truplo je kazalo znake nasilne smrti: na senčih je bila globoka rana, postelja pa vsa okrvavljena. Ugotovitve sodne komisije potrjujejo domneve, da je postal Verboš žrtev zločina. Pri raztelesenju je sodni zdravnik dognal, da je dobil pokojni silovit udarec z nekim topim predmetom po senčih, ki mu je razbil lobanjo. Na prsih se poznajo podplutbe, kakor da je nekdo na pokojnem klečal. Orožniki vršijo obsežne preiskave, da bi morilec izsledili. Neko osebo so že osumili, vendar kakih dokazov še nimajo. Zločin je povzročil v vsej okolici silovito razburjenje.

Zločin na cesti

Na povratku z Mačkovega shoda zaklal po-

potočnika.

Maribor, 23. junija.

V nedeljo 17. maja so šli po banovinski cesti proti Ormožu zakonca Ivan in Terezija Hrčič ter Gomboc Anton, ki je stanoval pri njih. Šli so v prvem mraku, ko je po strminah od Ormoža pridrel kolesar, na ovinku zavozil na kup gramoza ter se zrušil. Kolesar se je naglo dvignil ter se ves razjarjen zaradi nesrečnega padca vrgel z nožem na došle popotnike. V teku prerokanja je zamahnil z bosanskim nožem ter zadel Gomboca Antona v prsi. Režilo mu je presekalo žile v pljučih, da je v nekaj trenutkih izkrvavel. Orožniki so ugotovili, da je bil morilec Matija Gottwein, 30 letni brezposelni mlinar iz Mihovca. Gottwein se danes zaradi svojega dejanja zagovarja pred sodniki. Priporočuje, da se je vračal z Mačkovega shoda v Dubravi pri Zavrču, pa sta ga na ovinku Hrčič in Gomboc pahnila s kolesa ter navallila nanj s palicami. Zagovor nima tehne podlage, ker je po izpovedbah prič v resnici prvi navallil Gottwein na mirna pasanta. Razprava ob času poročila še traja.

Finale za Davisov pokal v Zagrebu

Jugoslovanska teniška zveza je odklonila predlog, ki ga je stavila Nemčija in bo ravno tako odklonila nov predlog, da bi Jugoslavija kasirala 75% kosmatega dohodka, ki bi ga Nemci pobrali. Tako je torej gotovo, da se bo vrnilo finalno tekmovanje za Davisov pokal za evropski pas v Zagrebu.

Zagreb se na ta finale pripravlja s polno paro. Tribune, ki jih bodo zgradili okoli celega igrišča, bodo tako velike, da bodo lahko sprejele 6000 gledalcev. Prav tako so tudi že pričeli s prodajanjem vstopnic. Iz Nemčije je že prijavljenih 400 oseb, ki bodo prišle v Zagreb. Cene permanentnih vstopnic bodo sledeče: numerirana mesta 240, 200, 120, 100, 80 in 60 dinarjev. Stojnice bo pa stalo 50 odnosno 40 dinarjev. — Z rednim treningom bo naša reprezentanca začela 25. junija.

pri izkopavanju za tovarno potrebnega materiala. Dva delavca pa sta imela posebno težko delo in sta izkopavala neki rov navpično. Ker je bila pa zemlja od zadnjega deževja zelo razmočena, se je nenadoma vsula velika plast zemlje in dobesedno zasula oba delavca. Tovariši so jim takoj priskočili na pomoč in ju brez posebnih poškodb po nekaj urah napornega dela reševanja rešili.

Strele cepi hraste

Sv. Ana v Slovenskih goricah, 22. junija.

V soboto popoldne so se privallili težki in črni oblaki iz avstrijske strani. Nad Slovenskimi gorami je zadivljalo neurje. Med debelim dežjem je pokala strela, pa kratkih presledkih je tolkla po hrastih in jih precej razcepila. Pri posestniku Jožetu Urbanču se je zgodil poseben dogodek. Gospodar je s svojimi delavci pospravljali pokoseno seno, ko se je nenadno in naglo začelo temniti. Pohiteli so s svojim delom, da bi ušli nalivu. V neposredni bližini pa se nahaja visok in debel hrast. Podenjo so se že zatekli vsi delavci in nameravali tam vedriti. K sreči se je gospodar domislil, da bi utegnulo to postati nevarno, če ne usodno, ter je svoje ljudi pregovoril, da so kljub dežju odhiteli domov. Le nekaj trenutkov za tem je počila strela in treščila v omenjeni hrast. Strela je hrast dobesedno razklala. Le zaradi opreznosti gospodarje, so delavci ušli neizbežni smrti.

Manjka še 800 kg preprog

Belgrad, 23. junija. m. V znani tihotapski aferi dr. Bodi-Novakovič, so bili sedaj izpuščeni na svobodo vsi aretiranci. Policija je izročila ves material glavni carinarici, ki bo v svoji pristojnosti nadaljevala postopanje proti krivcem. Kakor znano, je policija krivce aretirala v interesu uspešnejše preiskave. Ko pa je policija delo zaključila, je moral krivce izpuščiti, ker carinski predpisi ne predvidevajo preiskovalnega zapora.

Preiskava je ugotovila, da je bilo v celotji vti-hotapljenih v državo 1800 kg preprog. Oblasti pa so zaplenile doslej le 1000 kg. Sedaj morajo oblasti ugotoviti, kje se nahaja še ostalih 800 kg preprog.

Tekom večerajšnjega dne sta prispela na belgrajsko glavno carinarnico dva velika transporta preprog. Prvi je bil iz Zagreba, obstojal je iz 3 bal. Drugi pa — istotako tri bale — je bil iz Ljubljane.

Vozne ugodnosti za banovinske uslužbence

V »Službenih novinah« kraljevine Jugoslavije št. 139 od 20. junija t. l. je objavljena rešitev ministrskega sveta, s katerim so odobrene vozne ugodnosti banovinskim uslužbencem in sicer aktivnim in upokojenim ter rodbinskim članom obojima v isti izmeri kot državnim uslužbencem in upokojenim.

Poleg tega je odobreno, da uživajo ministri v pokoji in upokojeni državni in banovinski uslužbeni ter upokojeni duhovniki mesto sedanjih treh voženj po polovični ceni in sicer na ta način, da morejo brez drugih formalnosti izrabiti v že izdanih legitimacijah poleg za letošnje leto predvidenega kupona za 3 vožnje, šen en kupon, ki je predviden za prihodnje koledarsko leto. Opozarjamo posebno, da velja ta ugodnost za šestkratno (tja in nazaj) vožnjo po polovični ceni le za navedene upokojence, ne pa tudi za njih rodbinske člane, odnosno za rodbinske člane aktivnih nameščenecv.

Za izkoriščanje voznih ugodnosti, za izdajanje in podaljševanje legitimacij za banovinske nameščenecv in banov. upokojence ter rodbinske člane obojih veljajo analogne odredbe paragrafov 3. do 9. Pravilnika o brezplačni in režijski vožnji na železnih in drž. ladjah od 1. marca 1930 (»Službene novine« kralj. Jugoslavije št. 3-a od 10. II 1930) z izšiliimi dodatki.

Posebno še opozarjamo, da se kot otroci, ki imajo pravo na legitimacijo, smatrajo le otroci do 18. leta starosti. Zato naj se v spisku za naročitev legitimacij navedejo rojstni podatki otrok.

Na Slomškove dneve!

Narodne noše se odpeljejo na Slomškove praznike v nedeljo, dne 28. junija z vlakom, ki odpelje iz Ljubljane 15.46 in pridejo v Maribor ob 17.29. Ako bi se priglasilo 500 oseb, bi bil dovoljen poseben vlak, ker se pa to število ni doseglo, zato se vozijo z vlakom, ki je zgoraj označen. Na ta vlak naj vstopijo tudi vse narodne noše med Ljubljano in Židanim mostom. V Mariboru na kolodvoru se narodne noše uvrste v sprevod z zastavo Prosvetne zveze in fanfaro in korakajo na Slomškov trg. Tiste osebe, ki so zaprosile za prenočišče gredo prenočevati k šolskim sestram. Prenosišče stane 5 din in je rezerviranih 200 postelj.

Dekliški krožki, ki so se prijavili za Maribor bodisi v narodni noši, bodisi v navadni obliki potujejo istotako z vlakom iz Ljubljane ob 15.46. — Vse informacije se dobijo med vožnjo od vodstva deklinskih krožkov in prenočišče vse pri šolskih sestrah. Takoj po prihodu v Maribor se uredi sprevod z fanfaro in godbo do Slomškovega trga, kjer se potem v miru podajo na prenočišče. Zvečer se lahko udeležijo koncerta »Nebavzetje« ali pa igre »Naša apostola«, katere zlasti krožkom prav toplo pripo-

ročamo. Zjutraj 29. junija se zberejo narodne noše, dekleta, žene, fantje in moške v Prešernovi ulici, v bližini frančiškanske cerkve. V sprevodu se podamo k glavni službi božji na trg. Z Glavnega trga na Slomškov trg koraka naša skupina tik pred duhovščino.

Kako potujemo? Vsak kdor hoče iti v Maribor, mora imeti izkaznico ali legitimacijo. — Stane 3 din in se naroči pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7. S to izkaznico se kupi vozni listek do Maribora, obenem se kupi železniška legitimacija K 13. Ta železniška legitimacija naj se istočasno z karto žigosa, ko pridemo v Maribor ohranimo vozni listek in obe izkaznici, katere pa je dati obe v Mariboru tudi žigovati. S tem imamo pravico do polovične vožnine od 20. junija do 1. julija 1936. Pripominjamo, da za ponedeljek popoldne izletniška karta ne velja. Ta ugodnost namreč poteče v ponedeljek ob 12. uri. Odhod iz Maribora pa je določen na 14.45 prihod v Ljubljano 18.12, tako da imajo zvezo na vse strani. Ljubljanci pa se vračajo z vlakom ob 18.00 in pridejo v Ljubljano ob 22.03.

Abonentni koncerti Češke filharmonije v Pragi

Češka filharmonija prireja vsako koncertno sezono v Pragi ciklus simfoničnih koncertov predvsem za abonente. (Večina so vsi koncerti že več dni prej razprodani, celo stojišča.) Letos je bilo deset takih koncertov od novembra do aprila. Zanimivo je, da si za poslednji koncert izberejo spored poslušalci, abonenti sami, in sicer dve skladbi iz sporedov prejšnjih koncertov. To se zgodi z glasovanjem na predzadnjem koncertu.

Pri letošnjem glasovanju je dobil največ glasov (246) Leoš Janáček za svojo staroslavensko mašo »Missa glagolskaja«, na 2. mestu (233 glasov) je bil Josef Suk s simfonično pesnitvijo »Zrání«, na 3. mestu (215) pa je bila Vítěslava Nováka simfonična pesnitev »V Tatrách«, ki jo je Češka filharmonija izvajala na koncertni turneji tudi v Ljubljani pod vodstvom Václava Talicha. Na 4. mestu (165) je bil César Franck s simfonično pesnitvijo »Psyché«, a šele na 5. mestu (144) je bil Ludvik v. Beethoven s svojo 3. simfonijo »Eroico«.

Iz tega vidimo, da je pri praškem občinstvu zelo razvita narodna zavest in da cenijo predvsem domače skladatelje! tako so dobili češki skladatelji vsa prva tri mesta. Nadalje pa moramo sklepati, da je v Pragi zlasti priljubljena simfonična pesnitev, ki predstavlja največjo romantično orkestralno tvorbo. Tako so simfonične pesnitve zavzele pri glasovanju vseh prvih osem mest, razen petega z »Eroico«.

Na 9. mestu (97) se je pojavil Peter J. Čajkovskij s V. simfonijo. Oddod dalje se vrstijo predvsem simfonije do 19. mesta. Med njimi smo opazili tudi Igorja Stravinskega »Psalmsko simfonijo« (izvajana po Glasbeni Matici tudi v Ljubljani) na 14. mestu (86). Na 21. mestu (42) je bil jugoslovanski skladatelj iz Zagreba Boris Papandopulo s skladbo »Concerto da camera«. Kakor so zavzeli prvi tri mesta češki romantični, tako so na zadnjih treh mestih češki modernisti: F. Picha, E. Hlobil in J. Ježek.

Na poslednjem letošnjem abonentnem koncertu, ki je bil 24. aprila t. l. v Smetanovi dvorani, so po izidu glasovanja izvajali najprej L. Janáčka »Missa glagolskaja« za soliste, mešani zbor, orke-

ster in orgle. Dirigiral je K. Sejna, zborovodja Vinohradskega hlahola, ki je pel zborovski part. Misa je komponirana na tekst sv. Cirila in Metoda ter je po obliki simfonična pesnitev, ki je nastala ob skladateljevem doživljaju nevihte v bližini neke cerkve. Skladba nima razen običajnih mašinskih delov, nič skupnega z dosedanjimi koncertnimi mašami evropskih mojstrov. Vsi divji izlivi elementarnih sil se sprostijo v močnem izrazu, ki vzbudi v poslušalcu nepozabno doživljaje. Primerno bi bilo, da bi se v Ljubljani kdo lotil te skladbe in jo postavil na koncertni oder.

Druga točka sporeda je bila simfonična pesnitev »Zrání« (Zoreenje) J. Suka, lani umrlega skladatelja, enega izmed najboljših čeških skladateljev, ki je bil glasbeni vzgojitelj tudi mnogim Slovencem. Dirigiral je K. B. Jiráček, dirigent in skladatelj, bivši profesor skladbe našemu skladatelju prof. S. Ostercu. »Skladba »Zrání« je tretji del ciklusa simfoničnih pesnitev: 1. Asrael, 2. Pohádka léta (Poletna pravljica), 3. Zrání, 4. Epilog, ki predstavljajo glavno Sukovo življenjsko delo.

H. R. Praga.

Kamnik

22. junija 1936

Nesreča pri zvonjenju.

V soboto popoldne, okrog 4. ure, ko so se zopet kopčili težki oblaki, obetajoč hudo nevihto, je žena organista Turnška v Strajah šla namesto svojega moža zvonit v cerkveni zvonik za hudo uro. Med zvonjenjem je naenkrat treščilo v strelovod zvonika približno 2 m od tal pa se je strela od streloвода odepela, svignila okrog zvonika, nato pa v zvonik, kjer je g. Turnškova zvonila. Puh jo je podrl ter občutno poškodoval po desni strani telesa. Takoj so bližnji sosedje poslali voznika v Kamnik po zdravnika, ki ji je nudil prvo pomoč. Gospa Turnškova je izven nevarnosti.

Nesreča v jami. Tovarna »Kaoline« v Črni pri Kamniku je imela zaposlenih več delavcev v jami

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 23. junija: Sidonija.
Jutri, sredo, 24. junija: Janez Krstnik.

Lekarne. Nočno službo imajo: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartsus-Moste.

Kaj bo danes

Soba Gospodarske zveze: ob 8 sestanek delkliškega odbora Prosvetnega društva Ljubljana mesto.

Jutri, v sredo zvečer ob četrt na 7 bo v Filharmonični dvorani zadnja letošnja produkcija našega državnega konservatorija. Nastopijo naslednji gojenci: Raubar Miljutin (klarinet) — Burger Kajetan (violin), Kušej Ksenija (sopran), Bradač Zorka (klavir), Turšič Ivan (klavir), Dermelj Albert (violin), Adamič Bojan (klavir), Polajnar Ljudmila (sopran), Osterc M. (klavir). Sklepno točko izvajata godalni orkester pod vodstvom gojenca Uroša Prevorskega in izvajajo njegovi veliki koncerti v 3 stavkih. Prevorski je iz sole prof. L. M. Škerjanca. Spored stane 3 din in se dobi v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Uradne ure na mestnem poglavarstvu v Ljubljani. — S ponedeljkom, dne 22. junija 1936 so delovne uradne ure na mestnem poglavarstvu od pol 8 do 14, ob sobotah pa od pol 8 do pol 14. Tako so izenačene uradne ure z uradnimi urami na banski upravi. — V Ljubljani, dne 20. junija 1936.

Razpis mestnega poglavarstva v Ljubljani. Interesenti se opozarjajo na razpise v Službenem listu z 20. junija t. l. str. 291. Nanašajo se na dobavo za bežigrsko šolo, postavitev ograje ob Emonski cesti in na dobavo čistega bencina in bencinske mešanice za potrebe mestnih uradov in podjetij.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

OPERA: Začetek ob 20.

Torek, 23. junija: »Vesela vdova«. Red C.
Sreda, 24. junija: »Carmen«. Red Sreda.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 23. junija: 12 Slavni slovenski skladatelji (plošče), 12.45 Vreme, poročila, 13. Čas, spored, obvestila, 13.15 Odločki iz slovenskega zgodovinskega muzeja, 13.30 Vreme, poročila, spored, obvestila, 13.45 Nac. ura: Johan Runberg, prvi prevajalec srbskih narodnih pesmi v Slovenijo (Luka Smolčak iz Belgrade), 13.50 Plošče, 20. Prepos Govinove opere »Faust« z Zagreba. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Umkar). V II. odmoru: Čas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

Torek, 23. junija: Belgrad I.: 19.50 Angleški večer 22. Plesne plošče, — Belgrad II.: 14.00 slovenski narodni pesmi (L. M. Škerjanec), — Zagreb 20. Gounodova opera »Faust«, — Dunaj: 20. Laska glasba, 20.35 Koncert dunajske filharmonije, 22.10 Čelo 23.20 Dunajska glasba, 22.30 Jazz, — Budimpešta: 19.18. 21.20 Vokalni koncert, 22.10 Salonski orkester 23.10. Klavir, — Trst-Milan: 20.35 Giovanniova glasbena novela »Kralj«, — Kodalyeva opera »Madarska predica«, — Rim-Bari: 20.35 Violonovela »Quella«, 22. Orkestralni koncert 22.45 Plesna glasba — Praga: 19.35 Orkestralni in solistični koncert 20.55 Koncert češke filharmonije 22.15 Plošče — Varšava: 20. Ljubljanske pesmi 21. Simfonični koncert 22.15 Plesna glasba — Berlin-Pratistava-Köln-Stuttgart: 20.10 Zahvalni večer — Köln-Stuttgart: 20.10 Klasična glasba — Hamburg: 20.10 Glasbena novela »Črna labod«, — Frankfurt: 20.05 Puccinijeva opera »Madame Butterfly«, — Monako: 20.10 Sramel 20.50 Althausova igra »Francoska kraljica Izabela«.

Dobrovoljske svečanosti

Ob spominu na 20 letnico bojev v Dobrudži razvija okrajna organizacija Zveze vojnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani skupaj z enako organizacijo v Mariboru in z vsemi ostalimi jugoslovanskimi vojnimi dobrovoljci-Slovinci dobrovoljski prapor in sicer dne 28. junija 1936 ob 11 dopoldne pred magistratom kraj spomenika Nj. Vel. Kralja Petra I. V. O. v Ljubljani.

Razvije prapora bo za ves slovenski del ujedinenosti naroda pomemben in važen dogodek. Dobrovoljski prapor naj priča sedaninim in bodočim pokolenjem o Slovincih, ki so se v dobi od 1912 do 1919 borili kot vojni dobrovoljci za ustvaritev Jugoslavije. Pod tem praporom naj se zbirajo v bodočnosti, v primeru potrebe, legije novih vojnih dobrovoljcev za čuvanje naših državnih meja in za osvoboditev bratov in sester, ki še ječe v robstvu. — Vojni dobrovoljci ne razvijamo prapora sami zase, marveč postane naša ponosna in dragocena last vsa naša naroda.

Praporu bo kumoval Nj. Vel. kralj Peter II. dični potomec svojega velikega očeta in našega slavnega, nikdar pozabljenega vojnega tovariša in vrhovnega komandanta blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Pri razviju prapora bo sodelovala aktivno tudi naša slavna vojska.

Vojni dobrovoljci želimo, da bi bila svečanost razvija prapora čim veličastnejša. Zato vabimo vse našo javnost, da s svojo navzočnostjo prispeje, k popolnemu uspehu naše pomembne dobrovoljske prireditve. Odbor okr. organizacije Saveza ratnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani in Mariboru.

Vozne olajšave udeležencem pri razviju prapora vojnih dobrovoljcev v Ljubljani. Prometni minister je odobril pod br. 108-36 z dne 10. junija t. l. vsem udeležencem proslave 20-letnice borb dobrovoljske divizije v Dobrudži in razvije prapora vojnih dobrovoljcev v Ljubljani na vseh progah državnih železnic nastopni popusti:

1. Vsem vojnim dobrovoljcem, ki so v državni službi 75% in sicer na podlagi uradniške in dobrovoljske članske legitimacije.

2. Vsem ostalim vojnim dobrovoljcem in pa vsem drugim udeležencem te proslave 50%.

Udeleženci kupijo na odhodni postaji železniško legitimacijo obrazec K-14 in vozni listek za polovico, odnosno celo ceno, ki je veljaven tudi za povratek le tedaj, ako je kupljen železniška legitimacija potrjena od prireditelne odbora, da se je dotičnik udeležil proslave razvija prapora. Popust velja od 25. junija do 1. julija t. l. za vse razrede osebnih in brzih vlakov. Prireditveni odsek okrajne organizacije Saveza ratnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani.

Naročajte in širite „Slovenski dom“!

Univerzitetna knjižnica v Ljubljani

V avgustu začetek dela - Preprečena zamuda

Ljubljana, 22. junija.

Akcija za univerzitetno knjižnico, ki je s svojim delom vzbudila v vsej naši javnosti veliko zanimanje za rešitev tega problema, more danes z zadovoljstvom gledati na doseženi uspeh. Zakaj uvidenost in razumevanje pristojnih faktorjev, zlasti pa pozornost gospoda bana dr. Natlačenca, ki je z izrednim zanimanjem spremljal akcijo za knjižnico, so omogočili, da se bo začela graditev knjižnice še v letošnjem poletju.

6 let smo čakali...

Že leta 1930, je mojster Plečnik izdelal načrte za monumentalno zgradbo knjižnice, ki naj bi utisnila Ljubljani pečat stavbarske umetnosti današnje dobe. Univerza je ta načrt predložila v odobritev pristojnemu ministrstvu, kjer je potem tudi precej časa ležal. Šele jeseni lanskega leta je prišla, potem ko je že vsa naša javnost ogorčeno zahtevala čim hitrejšo izdelavo knjižnice, načelna odobritev že zdavnaj predložene načrta. Ker je seveda med tem časom stopil v veljavo novi zakon o spremembi opešnega formata in so bili načrti izdelani še za stari opešni format, je bilo treba načrte nanovo predelati. Banski upravi se je posrečilo, da je hkrati s temi deli pritegnila mojstra Plečnika za izdelavo detajlnih načrtov. Ko so bili letos spomlad ti načrti z nekaterimi manjšimi spremembami in statičnimi obračuni gotovi, je bila razpisana za 8. april 1. licitacija za gradbeno dela.

Izboljšani načrt

Licitacija za knjižnico je uspešna in treba je bilo še čakati na odobritev licitacije pri pristojnem ministrstvu. Medtem pa je profesor Plečnik, ki je ves ta čas še študiral načrt knjižnice, predložil nekoliko spremenjen načrt, ki je po svoji tlorisni rešitvi daleko nadkriljeval prejšnji načrt. Glede na to, da bo univerzitetna knjižnica zgradba, ki bo služila še rodnom znanemec in ker mora po svoji monumentalnosti imeti tudi čim boljše in smotnejše razdelitev notranjih prostorov, je bilo takoj jasno, da bo treba predloge projektanta Plečnika brezpopogojno upoštevati. Seveda pa bi s tem zopet nastala zamuda in začetek gradbenih del bi se močno zavlekel. Da vsaj izdelava novih načrtov po novem osnutku mojstra Plečnika ne bi zahtevala preveč časa, je gospod ban dal mojstru Plečniku na razpolago potrebni aparat, ki je pod njegovim nadzorstvom v največji naglici zrisal nove načrte in izdelal elaborate, dočim so bili statični obračuni izvršeni pod nadzorstvom univ. prof. inž. dr. Kasala.

Da spet ne bo zamude

Glavna zamuda bi pa seveda nastala šele takrat, ko bi bilo treba poslati sedaj že izdelane nove načrte v odobritev pristojnemu ministrstvu v Belgrad. Ker so načrti s potrebnimi tehničnimi poročili in proračuni obsežni sveznji, ki tehtajo okrog 4 kilograme, zahteva premišljen študij takega dela precej časa. Zato je prav verjetno, da v ministrstvu

za gradbe, ki je prav v zadnjem času izredno obremenjeno z načrti iz vse države, ne bi mogli takoj preštudirati tega projekta. Potem bi nastopila še doba dopustov in tako bi v najugodnejšem slučaju nekako v jeseni dobili potrebno odobritev načrta. Ker bi šele potem mogla biti v zakonitem roku razpisana licitacija, bi letos pod nobenim pogojem ne mogli več začeti z graditvijo. Na ta način bi se graditev knjižnice zavlekla za eno leto, kar pa nikakor ne bi bilo v interesu javnosti, še manj pa v interesu knjižnice, ki jo univerza že tako nujno potrebuje. Najti je bilo treba način, da se ta zamuda prepreči in omogoči graditev knjižnice še v letošnjem letu.

Načrte bo odobril ban sam

Najugodnejše bi bilo, če novih načrtov ne bi bilo treba poslati na odobritev pristojnemu ministrstvu v Belgrad. Saj so načrti le izboljšava že odobrenega načrta in vse potankosti tehničnih poročil in proračunov so točno znane tehničnemu oddelku banske uprave. Zato bi bilo najprimernejše, če bi smel te načrte odobriti gospod ban sam. To namreč dopušča gradbeni zakon, ki v § 87. predvideva možnost, da gradbeni minister prenese pravico odobritve posameznih načrtov, ki sicer spadajo v odobritev ministrstvu, na bana. Ko je pred kratkim obiskal minister za gradbe g. dr. Kožljak Slovenijo, je gospod ban v želji, da čimbolj pospeši graditev, naprosil g. ministra, naj s takim pooblastilom omogoči čimprej začetek gradbenih del za knjižnico. Gospod minister je uvidel težnost razlogov in obljubil, da bo glede na to, da je spremenjeni načrt le izpopolnitev že odobrenih načrtov, takoj poslal pooblastilo, s katerim bo prenesena pravica odobritve teh načrtov na gospoda bana dr. Natlačenca. Davi je prišlo iz ministrstva za gradbe to pooblastilo in g. ban bo še ta teden že napravljene nove načrte odobril.

Začetek v avgustu

Takoj za tem bo seveda razpisana licitacija v zakonitem roku. Licitacija bo nekako v začetku avgusta in ker ni dvoma, da se bo za zgradbo zanimalo precej podjetnikov, je popolnoma gotovo, da bo licitacija uspešna. To licitacijo bo nato še odobril gradbeno ministrstvo. Ker je gradbeno ministrstvo opozorjeno na vso zadevo, ni dvoma, da bo tudi odobritev licitacije prišla hitro nazaj. Zato bo mogoče z delom začeti že v avgustu. Hkrati s pooblastilom pa je prišel od ministrstva odlok, ki razveljavlja prvo licitacijo. Čeprav nimamo ničesar od prve licitacije, je bila v toliko važna, ker je z njo za knjižnico odobreni kredit rešen, ker je bil pravočasno angažiran. S prenosom pravice za odobritev novih načrtov na gospoda bana, je sedaj položaj tak, da bo prva licitacija po novih načrtih razpisana nekako v istem času, kakor bi bila razpisana druga licitacija za stari načrt. Kljub spremembi načrtov, ne bo graditev imela nikakršne zamude, ki bi pa znesla gotovo dva meseca, če bi načrti morali v Belgrad.

Sprejemni izpiti na srednjih šolah

Ljubljana, 23. junija.

Brali smo že po časopisju sporočila, kdaj se sprejemni prijave za sprejemne izpite na srednjih šolah. Te dni stojijo starši — od kmčke korenine, skrbnih mater, tja do redkega rejnega in lepo občlenega meščana — s svojimi sinčki in hčerkami pred pisarnami gimnazijskih zavodov. Nabrali so se v dolgih gosijskih vrstah in čakajo, da vpišejo svoje otroke in jih prijavijo za sprejemni izpit. Rok vlaganja je navadno kratek, dva do tri dni. Sprejemni izpiti za prvi razred se vršijo v junjskem terminu pred Vidovim dnem. Koliko se jih bo prijavilo v Ljubljani, koliko jih bo napravilo sprejemni izpit, bomo poročali pozneje, za danes le nekaj načelnih stvari.

Mladini zdravih zavodov!

Letos se morejo prijavitelj k izpitu letniki 1923, 1924, 1925, 1926, torej učenci osnovnih šol, ki so stari 13, 12, 11, 10 let. Takoj pri tem je treba povedati, da naj starši ne silijo premladiti otrok v srednjo šolo. Takšni otroci so še prebikihi za naporno delo, pa naj so iz dežele ali iz mesta. Vprašanje starosti učenca je silne važnosti za njegovo nadaljnjo usodo: za telesno zdravje in za uspeh v razredu. Premlad otrok je prebikihi telesno in premalo zrel za povsem drugi način šole. Neredko so tudi slabo pokrovani, posebno v materinem jeziku, kar pa zopet ni tako zelo čudno, če so ure slovenščine v osnovni šoli padle na minimum. Zato je sprejemni izpit za prvi razred na mestu, saj se na ta način vrši prvo čiščenje srednje šole. Zaradi telesne šibkosti so otroci seveda silno podvrženi vplivu najrazličnejših bolezni, o čemer nas točno pouče statistike šolske poliklinike v letnih poročilih. To pa zopet ni čudno, saj so zavodi, v katerih se vzgaja naša srednješolska mladina, naravnost »šolski primeri«, kakšne nehijske razmere v njih ne bi smele biti. Kaj potem pomagajo vsa letovanja, ki so večkrat itak zelo dvomljive narave in oblike? Nima smisla mladine pustiti okužiti, potem pa jo zdraviti. Treba je pričeti pri korenini, porabiti je treba preventivna sredstva.

Tekme za jugoslovanski pokal

Te dni so se sestali v Zagrebu na konferenci zastopniki bivših klubov, ki so igrali v ligi. Letošnje prvenstvo, ki je popolnoma na drugem temelju, ni moglo zadovoljiti niti klubov samih in je tudi pokazalo, da bodo te tekme precejšen materialen udarec za klube, ker ne bodo mogli s tekmi doseči onega inkasa, kot so ga lahko lanske leto pri liginem prvenstvu. Misel, da se osnuje tekmovalstvo za jugoslovanski pokal, je že stara. Te tekme naj bi se igrale po dvojnem cup-sistemu, kot prijateljske tekme. Zmagovalec bo dobil lep pokal. Končno so prišli zastopniki klubov BSK, Jugoslavije in BASKA iz Belgrade, dalje Hajduk iz Splita in zagrebški klub Concordija, Gradjanski in HASK, ki so dali svoj načelen pristaneček, da bodo sodelovali. V tekmovalstvu za jugoslovanski pokal ni prišla nova ustanovljena SK Ljubljana, ker so bili vsi zastopniki zagrebških klubov odločno proti temu, da bi prišla Ljubljana tudi v jugoslovanski cup. To trditev motivirajo na ta način, da je bil osmi klub, ki se je lanske leto plasiral za liginne tekme, SK Ilirija, ne pa današnja SK Ljubljana. Ilirija je svojo nogometno sekcijo razpustila in ni prišlo do fuzije Ilirije in Primorja, temveč je ASK Primorje samo izpremenilo svoje ime in zaradi tega tudi Ljubljana formalno ni noben pravi naslednik SK Ilirije. Zanimivo je dejstvo, da so bili proti vstopu SK Ljubljane vsi zagrebški klubi, dočim pa je delegat BSK g. Kiki Popović zahteval, da mora biti kot osmi udeleženec v tem tekmovalstvu

nju za jugoslovanski pokal en slovenski klub in to je SK Ljubljana. Ker so zagrebški klubi dosledno vztrajali na stališču, da SK Ljubljane ne sprejmejo v to pokalno tekmovalstvo, si je BSK pridržal svoj pristaneček za sodelovanje in kakor doznavamo, je BSK na svoji spočnji seji, ki je trajala preko polnoči, sklenil, da njegovo moštvo ne sodeluje v tekmovaljih za jugoslovanski pokal. Svoj sklep je utemeljil s tem, da odklanja sodelovanje zaradi tega, ker noče odstopiti od svojega prejšnjega stališča, da v tem tekmovalstvu nastopi osem klubov, ki imajo sedem nasprotnikov.

Nam se zdi stališče zagrebških klubov popolnoma napačno. SK Ljubljana ni noben naslednik Primorja, niti ni Primorje izpremenilo svojega imena, temveč je to popolnoma nov klub, kar v Zagrebu tudi prav dobro vedo. Zato smatramo kretanje zagrebških klubov kot popolnoma nešportno in nepravilno in nam ne preostaja nič drugega, kot da gledamo na stališče, ki so ga zavzeli zagrebški klubi kot na načelen odpor, ki so ga pokazali napravljenem tekmovalstvu.

Prav tako je bil s pogoji za tekmovalstvo nezadovoljen splitski Hajduk, ki je zahteval, da dobiva kako majhno nagrado, kadar bo gostoval izven Splita.

To tekmovalstvo, ki naj bi dalo prav za prav neoficielnega prvaka Jugoslavije, je začelo šepati že ob svojem rojstvu, ker se ga ne bo udeležil BSK in bodo torej sodelovali samo vsi trije zagrebški

Maribor

Seja SSK Maratona se vrši drevi ob 20 v običajnih prostorih.

Pevec Glasbene Matice imajo drevi ob 20 važen sestanek.

Trgovine v nedeljo odprte. Zaradi Slomšekovih slavnosti je banska uprava dovolila, da so trgovine v nedeljo od 9 do 12 dopoldne lahko odprte.

Maturanti drž. realke v Mariboru iz leta 1921 se sestanejo dne 4. julija ob 20 v hotelu »Orel« (igralna soba).

Vstopnice za »Naša apostola« v predprodaji. Predstava veličastne Petančičeve igre »Naša apostola« se vrši za Mariborčane v soboto 27. t. m. ob 20 zvečer. Vstopnice se dobijo že v predprodaji na Koroški 1 in na Aleksandrovi 6. Cene: stoječe 3 Din, sedeži po 5, 8, 10, 15 Din, rezervirani po 20 Din.

»Vnebovzpetec«, znani Sattnerjev oratorij izvaja Slov. pevsko društvo »Maribor« dne 28. in 29. junija. Sodelujejo solisti: gospa Lovšetova ter g. Živko in Neralič. Nastopi mešan zbor »Maribor« s pomnoženo vojaško godbo. Delo dirigira stolni kapelnik Gašparič. Nabavite si vstopnice v predprodaji v Cirilovih knjigarnah.

Jesenice

Jesenice, 22. jun. 1936.

Deželne elektrarne, ki se sedaj prav za prav imenujejo banovinske elektrarne, so dobile nov daljnovod, po katerem bo napetost 20.000 volt. Da se izenači z dosedanjim napetostjo 10.000, je treba transformatorja in pretekli teden ga je elektrarna dobila. Kakor pa znano, se nahaja elektrarna na Završnici globoko doli ob savski strugi in treba je velike spretnosti, da se takšna velika stvar, kot je transformator, ki tehta več tisoč kilogramov, varno spravi po strmem bregu navzdol. Do tu je stvar v redu. Toda, v splošno zgrajanje vsega prebivalstva kakor tudi tujece, ki so v nedeljo pasirali Zirovnico, se je ta transformator na sam Gospodov dan spuščal v dolino, pri čemur je bilo zaposlenih veliko število delavcev in monterjev. Mislimo, da bi ne bilo prav nobene škode, ako bi se s takim težkim delom počakalo do ponedeljka in prosimo merodajne gospode na ravnatelstvu banovinske elektrarne, da tako početje v bodoče preprečijo, kajti takšna nesposodnost silno slabo vpliva na ljudstvo, ki je zelo strogo v svoji sodbi.

Na cesti, ki vodi iz Jesenic proti Kranjski gori, je sedaj zelo velik avtomobilski promet, zlasti v nedeljo so avtomobili drveli v prekrasno gorensko panoramo. Toda, na Hrušici je strm klanc, ki je že marsikatero kolesarja ali motociklista zapeljal, da je treščil v plot. Cesta je na sedanjem koncu namreč tako ozka, da se je dvema avtomobiloma nemogoče izogniti. In hiša zapira pogled tako, da je tam res nevarnost za promet in prav nesodobno. Tu bo treba nekaj ukreniti, da se ta stvar odpravi, dokler ne pride do nesreče.

Jesenjska gasilska četa je imela v nedeljo popoldne svojo veliko tombolo. Dobitke zanjo je imela razstavljeni v bivši osnovni šoli, katere je v nedeljo popoldne prepeljala na veseličasti prostor in za ta reklamni spreved najel tudi godbo.

Tombola je imela velik uspeh, velikansko število ljudstva iz vseh slojev, največ seveda delavskega, se je udeležilo. Saj tombola je še vedno privlačna točka, zlasti, ako so na vidiku lepi dobitki. Prvo tombolo je dobil upravitelj meščanske šole g. Jakob Gospodarič, drugo pa g. Tusar Franc iz Kurje vasi. Prva tombola je obstojala iz krasne cprave, katero je izdelal domačin mizar gospod Svete. Druga pa je bila lepo rejena krava.

Gasilska četa pa je morala obenem bležiti tudi nesrečni dan, ki jo bo stal veliko denarja. Pred nekaj dnevi je kupila avtomobil, ki je bil last tvrdke Singer in je vozil okoli večina v reklamne namene. Ta avto je gasilska četa poslala v Ljubljano, da se preuredi v namene za gasilstvo ter prepleksa. Po avto so v soboto popoldne poslali nekoga Jesenčanca, ki naj bi ga bil pripeljal na Jesenice. Toda, iz dosedaj še neznanega vzroka, je avto zadel v občestni kamen ter se poškodoval, da ni bil več za nadaljno rabo. Treba bo velikih izdatkov za popravilo.

klubi in splitski Hajduk ter belgrajska klub Jugoslavija in BASK.

Ob pripravah za Berlin

Ves šport je že sedaj v znamenju olimpijskih iger v Berlinu. Povzod se vrše priprave in izbirne tekme, ki dajejo sijane rezultate in nove svetovne rekorde. V Berlinu ne bodo padali samo olimpijski rekordi, ampak bo padel najbrž tudi kak svetovni rekord.

Trije novi svetovni rekordi.

Pri tekmah ameriških univerz v Chicago sta bila postavljena dva nova svetovna rekorda, in sicer: v teku na 400 metrov je izboljšal Archie Williams rekord s časom 46.1 in s tem popravil rekord svojega rojaka Carra, zmagovalca na olimpijskih igrah v Los Angelesu leta 1932 za eno desetinko sekunde.

Drugi rekord je padel v teku z zaprekami na 110 metrov. Postavil ga je Amerikanec Forrest Vowns. Progo je pretekel v času 14.1 sekunde in popravil tudi za eno desetinko sekunde svetovni rekord svojega rojaka Moreau, ki ga je postavil leta 1934.

Tretji odlični rezultat, ki tudi pomeni svetovni rekord, je odlični met kopja, ki ga je vrge pri izbirnih tekmah za olimpijske igre znani finski rekorder Matti Jarvinen. Kopje mu je odletelo 77.23 metrov daleč in je s tem popravil sebe, ko je vrge leta 1934, kopje »samo« 76.66 mearov.

Pa tudi rezultati čeprav niso svetovni rekordi, kažejo na sijane priprave za Berlin. Znani tekač črnc Jesse Owens, ki bo zastopal Ameriko v Berlinu, je pretekel 100 metrov v 10.3 sekundah; v daljavo je skočil 7.89 metra. Ameriški atlet, ki je nevarne olimpijski kandidat in ki stalno meče disk preko 50 metrov, je postavil nov ameriški rekord z znaniko 52.25 metrov. V skoku v višino je zmagal s sijajnim skokom Johnson z 2.2 metra nad svojim rojakom Burkejem, ki je skočil »samo« 2 metra.

Ne zaostaja pa niti Evropa za Ameriko! Nemški prvak v metu krogle Wölke, je z metom 16.54 metrov postavil najdaljšo znaniko letos. Obenem je popravil svoj lastni in pa tudi evropski rekord.

O ruskih lahkoatletih je slišati bolj malo, toda vendar ne zaostajajo mnogo za drugimi atleti, kar nam najbolje dokazujejo njihovi rezultati. V metu diska je dosegel Rus Ljahov daljavo 48.33 metrov; v metu kopja Sergejev 63.3 m; v metu kladiva pa Ljahov nov ruski rekord z metom 52.01 metra.

Zdravnik vsega zdravilstva

dr. Zoran Jošt

vljudno naznanja, da

je preselil iz Žalca v Celje, kjer ordinira v Razlagovi ulici št. 3

Kdo je sprožil prvi strel v svetovni vojni

O svetovni vojni je tudi zdaj napisano že veliko knjig, toda kljub vsej popravni literaturi o svetovni vojni je ostalo nepojasnjenih veliko vprašanj, ki so zvezana s to vojno. Ta vprašanja so sama po sebi razumljiva, saj ne gre pri svetovni vojni za majhen krajevni spopad, marveč za morijo največjega obsega, tako po številu žrtev, kakor po ogromni izmeri priprav.

»Kdo je v svetovni vojni izprožil prvi strel? Kdo je bil prva žrtev? Koliko min je ležalo v Severnem morju? S katerimi besedami se je končala svetovna vojna in kdo je zatrobil znak za mir?»

Na to vprašanje in dosti drugih takih zanimivih vprašanj, ki se tičejo svetovne vojne, odgovarja Otto Libeck v svoji knjigi »Kaj je prinesla svetovna vojna?»

Prvi strel iz puške je odjeknil tistega dne, ko je bila napovedana svetovna vojna. To je bilo 28. junija 1914 med 6. in 7. uro zvečer. Avstro-Ogrska je napovedala Srbiji vojno 28. junija ob 11 dopoldne. Poveljnik avstrijske patrulje pešev desetnik Petranje je zasedel s svojim oddelkom otok Ado Ciganlijo, ki leži nasproti Belgrada. Ko se je pod večer približal otoku srbski patroljni čoln, je Petranje ustrelil in ubil srbskega krmarja. To je bil prvi strel v svetovni vojni.

Prvi nemški strel proti Rusom je padel 1. avgusta neposredno potem, ko je Nemčija napovedala vojno. To je bilo na rusko-nemški meji, blizu Proskena in je veljal ruski obmejni straži.

Prvi topovski strel so prav tisti dan poslali Avstrijci iz Zemuna na srbsko vojno skladišče v Belgradu. Povelje za začetek streljanja je dal kapitan avstrijskega donavskega brodarja Eberling. Ta ni imel sreče. Se isti dan ga je zadela srbska granata, in tako je postal prva avstrijska žrtev svetovne vojne.

44 vojnih napovedi

Kot zanimivost naj navedemo nekaj poučnih števil. Za časa svetovne vojne je bilo vsega skupaj objavljenih 44 vojnih napovedi. Prvo vojno je napovedala Avstro-Ogrska Srbiji. Zadnjo vojno napoved pa je dala srednjeameriška otoška republika Haiti Nemčiji. To se je zgodilo zelo pozno. Namreč 12. julija 1918.

Število prebivalcev cenijo na 1800 milijonov. Za svetovne vojne je 1550 milijonov ljudi pretrgalo vzajemne odnose. Države Antante so poklale pod zastave 30 milijonov mož. Države avstrijsko-nemške zveze pa so imele vsega skupaj 21.200.000 vojakov.

Tanki...

Prvi tanki so se na bojišču pojavili 16. septembra 1916. Tega dne je britanska pehotna divizija dobila bitko ob reki Sommi s pomočjo 10 tankov. Nemci so sicer te tanke razbili, toda kljub temu so Angleži in z njihovo pomočjo Francozi zmagali.

Nepoučeni ljudje ne vedo, da sta bili v svetovni vojni dve vrsti tankov. Prvi so bili »moški« tanki, drugi pa »ženski«. Moški tanki so bili oboroženi s topovi, ženski pa so bili opremljeni samo s strojnimi.

Nemci so bili iznenadeni zaradi angleških tankov. Oni namreč kljub svojemu ogledu niso izvedeli za to vrsto orožja. Po bitki na Sommi so začeli tudi oni graditi te jeklene želve. Toda prvih 18 nemških tankov se je pojavilo na fronti šele v začetku leta 1918. Nemci so začeli graditi ... nke z vso silo in so računali na to, da bodo odločilno zmago izbojevali prav s tem najnovejšim orožjem. Do začetka 1919 so nameravali narediti 1000 tankov. Toda tedaj jih niso že nič več rabili...

89 Zeppelinov, 7 milijonov čelad

Številke, ki se nanašajo na letalstvo v svetovni vojni tudi niso preveč nizke. Kljub temu, da je bilo letalstvo šele v povojjih, so vendar Nemci imeli v začetku svojih bojov 89 Zeppelinov in 252 letal.

Med vojno so Nemci dovršili 4730 letal, tako, da so koncem vojne imeli vsega skupaj 500 aeroplanov. To je približno toliko, kakor jih imajo danes.

Nemška armada je za časa vojne imela 7 in pol milijona jeklenih čelad. Skupna dolžina nemških navadnih in podzemeljskih rovov ter strelskih jarkov je znašala 2200 km. Nemška fronta je porabila vsega skupaj 600.000 ton bojeve žice. Ta količina bi zadostovala, da vso nemško mejo ograde z boječim plotom, ki bi bil visok 65 m.

Snijoni so igrali med vojno, kakor vemo, eno najvažnejših vlog. Kako razširjena je bila njihova delavnost in koliko ljudi je špijonska služba zapelela povedo naslednje številke: med svetovno vojno so samo v Nemčiji obsodili na smrt zaradi izdaje in zaradi ogledu okoli 500 oseb. 175 oseb jih je vohunilo za Francijo, 59 za Anglijo in 55 za Rusijo.

Trobenč miru

7. novembra 1918 je ob 6.25 zvečer na nezasedenem pasu, ki je delil nemško vojsko od francoske, pri kraju La Chapelle, zatrobil nemški podstražmojster Artur Zebrowski znak, ki je naznanil, da je svetovna vojna končana. Čez nekaj hipov mu je odgovoril francoski trobenč Francois Selier.

Imeni teh dveh podčastnikov bi morali priti v zgodovino. Usoda jima je dala nalogo, da bosta oznanila konec moriji, ki je štiri leta pretresala ves svet.

Ali veste, kako so Nemci objavili konec vojne? Zadnje poročilo nemškega glavnega štaba dne 1. novembra 1918 javlja, kako sta se hrabro borila dva nemška polka, ki sta odbila ameriški napad na pokrajino vzhodno od reke Maas. Takoj nato, ne da bi se pričel nov odstavek, pa sledi kratek stavek, silnega zgodovinskega pomena. Ta stavek se glasi:

»Zaradi podpisa pogodbe o premirju so se danes zjutraj na vseh frontah prenehale vojne operacije.« To je bilo vse. S tem stavkom se je končala vojna, ki je prinesla naslednje stroške: Vsi sodelujoči narodi so morali plačati za vojne izdatke 1 bilijon 37 milijard 942 milijonov nemških mark.

Srednjeevropska zveza je morala plačati 349 milijard mark. Velika antanta pa je izgubila 689 milijard. Tu pa niso vračunani milijoni ljudi, ki so v vojni izgubili svoje življenje in tudi ne gospodarski

pretresi, ki jih je vojna prinesla in ki bi jih ne bilo mogoče izraziti niti z bilijoni.

Res, svetovna vojna je bila blazen, začaran ples milijonov.

Izza kulis današnje Nemčije

Kancler Hitler in njegove zabave

Kakor vsi veliki ljudje, tako ima tudi selanji nemški kancler Adolf Hitler pri delu svoje ... avade. Silni posli, ki mu jih nalaga vodstvo države, mu ne dajo, da bi se posvetil enemu samemu delu da je časa, ali pa da bi svoje delo uredil po kakem določenem načrtu. Njegovi sodružniki in pomočniki imajo zaradi tega z njim velik križ, ker je popolnoma izključeno, da bi ga kdo mogel prepričati, naj si privošč nekaj miru in naj v svoji pisarni v predsedstvu vlade pregleda ali prouči te ali one spise.

Führer ima nemirno kri, kar kaže tudi vse njegovo politično gibanje. Komaj dospe v Berlin, se že pripravlja za pot v München. Komaj pa pride v München, se niti dobro ne obrne, pa že misli na izlet v svojo vilo pri Garmischu, kjer najde svojo edino zabavo. Njegova najljubša zabava je namreč nadzorstvo nad delavci, ki zidajo in širijo njegov dom.

Znano je, da nemški kancler Berlina ne ljubi. Ozračje velikega mesta, zadušna predsedniška palača se mu ne dopade, okolica palače pa mu naravnost razburja živce, odkar je tam po nesrečnem naključju našel smrt njegov osebni sofer Schreck.

Napori g. Ribbentropa

Odkar je umrl nemški poslanik v Londonu von Hoersch, se je začela v nemškem zunanjem ministru naravnost tekma, kdo bo zasedel mesto nemškega poslanika v Londonu. Kljub vsemu pritisku in prošnji raznih strani, se Hitler še ni mogel odločiti, koga bi poslal v London.

Za svoje kandidate se zlasti potegujeta dva močna gospoda v današnji nemški zunanji politiki. Prvi je sedanji zunanji minister von Neurath, ki bi se rad znebil svojega tekmeča Ribbentropa in njega postavil v London, a bi mu šel s poti v zunanjem ministru. Ribbentrop pa, čigar moč je po njegovih skrivnostnih poletih v Anglijo silovito zrastle, ni zadovoljen s tem, da bi se umaknil na poslaniško mesto v Londonu.

Ribbentrop hoče spraviti tja drugega šloveka, ki bi bil samo orodje v njegovih rokah in bi v Londonu vršil to, kar je začel in kar hoče on. Njegov kandidat je princ Viktor von Wied.

Princ Wied je za to mesto kakor nalašč ustvarjen. Veliko upanja, da bo Hitlerju uspel, ima zaradi tega, ker je njegova žena znana fanatična oboževalka kanclerjeva. Princ je znan kot eden od prvih nemških plemenitov, ki se je pridružil narodnemu socializmu.

Gospod Ribbentrop bi v tem primeru ostal le teči poslanik, ki bi vodil in uravnaval vsa diplomatska pogajanja, seveda na veliko jezo g. von Neuratha.

Spori med podvodji

Nedavne aretacije v SA in v SS oddelkih predstavljajo odmev starega boja med nižjimi voditelji v nemškem narodnem socializmu. Iz seznama aretirancev in konfinirancev je razvidno, da je bil v protidržavno delovanje, ki se je razvil v vrstah napadalnih in varnostnih oddelkov zelo zapleten tudi dr. Goebels, državni minister za propagando.

Ti uporniki v vrstah stranke so si nadeli ime »stoprocentnega narodnosocialističnega krila«, ki se je pojavilo že leta 1934 v Röhmovi aferi. Ze tedaj je bil dr. Goebels med nezadovoljnimi in jih je vzdolževal na odločno dejanja. Ko pa je stvar prišla tako daleč, da bi bilo treba stopiti v akcijo, je Goebels vse upornike izdal in omogočil Hitlerju, da je spravil z nekaj revolverskimi strelci sveta vse svoje nasprotnike.

Ta igra se je ponovila tudi sedaj. Toda to pot mu ni šlo tako gladko izpod rok, njegov nasprotnik Goering ima v rokah baje dokumente, ki Goebelsa silovito kompromitirajo. Poskus, da bi se ti dokumenti spravili s sveta s tatvino, se je izjalovil, sledile so mu nove aretacije celo v tesni okolici Hitlerjevi. Dr. Goebels je sicer Hitlerja preveril, da je ravnal prav, toda Goering svoj boj proti njemu nadaljuje. Goering bo skušal svojemu kanclerju dokazati, da ga je njegov propagandni minister »zaveštno varal«. Seveda, če niso vse te vesti, kakor toliko drugih o Hitlerjevi Nemčiji, le želja in izmišljotina židovskih in socialističnih emigrantov...

Usoda agentov Gestapo

Gestapo je nemška tajna politična policija, ki ima svojo službo izobno organizirano tudi v inozemstvu. Njeni agenti so Nemčiji storili že marsikatero dragoceno uslugo v tej ali oni obliki. Ne le, da nadzirajo delo in gibanje emigrantov, vrši tudi drugačno in bolj otipljivo službo, ki je dobila izraza v ugrabitvah neljubih ljudi itd.

Vsem je še v spominu ugrabljenje judovskega časnika Jacoba, ki so ga nemški agenti zvalili v avto in ga odvedli iz Švice v Nemčijo. Tega je morala nemška policija na odločne proteste Švice vrniti nazaj.

Pri tem ugrabljenju je kot agent Gestapo sodeloval tudi dr. Paczkowski, ki je živel v Baslu pod imenom Richter. Tega so pred štirinajstimi dnevi našli umorjenega v nekem gozdiču blizu Berlina. Pravijo, da je postal ta komisar nemške tajne politične policije žrtev tako zvanih »Maščevalcev kapitana Röhma«, ki so si postavili nalogo, da maščujejo smrt minčenskega perverzneža.

Iz Carigrada pa poročajo, da so tam v vasi Mamatra prijeli glasovito Lidijo Oswald, ki je znana od lani iz špijonažne afe v francoski mornarici pod imenom »Plavalasi angel«. To so lani v Brestu zaradi dobrih zvez, ki jih je imela, obsodili samo na šest mesecev ječe kot nemško špijono. Oswaldova, ki je drugače švicarska podložnica, potuje v družbi nemškega časnika Nauerberga na Kitajsko, po kdo ve kakih nalogah. V Carigradu je pa baje po pomti z avtomobilom zablodila v prepovedan trdnjavski pas, katerega je začela Turčija zopet utrivati. Za njeno osvoboditev se je potegnili seveda celo — švicarsko poslaništvo v Angori —.

Na električni cestni voz je navsezgodaj slopil vinjen zajeten možakar in se malomarno naslonil na ograjo spredaj.

»Če nečete iti noter,« mu pravi sprevodnik, »leđaj se vsaj dobro primite za ograjo, da na prvem ovinku ne odletite z voza.«

»Kaj še,« se odreže možakar, »vaši ovinki me prav nič ne brigajo, imam mesečno karto.«

Šef: »Dospod Cifrič, zadnji čas ste strašno raztreseni. V vaših knjigah ga skoraj ni računa, pri katerem se niste ušli. Kaj to pomeni?«

Knjigovodja: »Oprostite, gospod šef, ljubzen me je spravila iz ravnotežja. ... Ko bi mogel upati, da bom dobil roko vaše hčerke, potem ...

Šef: »Ej, gospod Cifrič, tudi pri tem računu se boste ušli.«

Drsalec se je bliskovito pognal za tovarišem, ki se mu je led udrl pod nogami in ga rešil gotove smrti.

»Odkod imaš neki toliko poguma, fant?« ga je vprašal priznalo eden izmed goste frume občudovalcev.

»Jaz že vem, od kod,« je zablplal zasopljeno rešitelj, »tvariš je imel moje drsalke na nogah.«

Pokrajina na severnem Kitajskem s taboriščem japonske vojske, ki se pripravlja na osvojeitev Kitajske.

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

47

Vas je bila pomirjena, zato so prebivalci izobesili bele zastave. Naslednjo noč se je stotnija utaborila na slemenu Tel Hadije, odkoder smo lahko jasno videli vso dolino in trdnjavo Suejde, kjer je vrela množica Druzov, ki so vprav gradili zidove iz kamnja.

Nenadno pa je, kakor v znak zapreketal strel, za njim pa se je začelo streljanje z vseh strani.

Stotnija se je polagoma vzpenjala po obronku in gonila Druze iz njihovih zavetišč ter jim rušila trdnjave drugo za drugo. — Stotnija se ne bojuje kot celota, temveč vsak oddelček se bori zase.

To je bilo veliko čiščenje, zato smo budno pazili, da nismo pustili za sabo niti enega živca bitja. Obilno smo uporabljali ročne granate. Vsako pod, kadar smo se ustavili, smo na puško cev nastavili i tisto napravo, ki se ji pravi tromblon, ki služi za metanje granat. Če granato izstrelite s to pripravo, se zarije v zemljo skoraj tako, kakor šrapnel.

Druzi so se umikali. Videli smo jih, kako so skalali od zavetišča do zavetišča, mi pa smo jih lovili v naletu z našimi novimi avtomatičnimi puškami, ki delajo naravnost čudeže.

Z desne strani naskakujejo družovski koleniki s potegnjenimi sabljami; to je oddelček alžirskih strelcev, ki imajo eno samo strojico. Vsi smo bili osupli od začudenja, ko smo videli, kako se streli razpršujejo na vse strani. Ena naša desetnija preganja Druze in spet osvobje strojico. Pozno po bitki smo jo čisto nedolžno odnesli v tabor strelcev in se spraševali, če je niso morda zamenjali. S tem smo seveda izzvali silen škandal.

Napredovali smo od grebena do grebena, od zida do zida. Moja kompanija, ki se je v Damasku zmanjšala od stotideset mož na šestdeset, je bila pred odhodom dopolnjena. Vsi vojaki moje desetnije so bili novi razen Budneya, ki se je bojeval poleg mene.

Na višini nas je ustavila trdnjava. Bila je tako velika, da smo iskali topničarje, da bi nam pomagali. Šrapnel kalibra 75 je padel vprav na streho. Posadka je vsa prestrašena zbežala, mi pa smo jo trebili s svojimi avtomatičnimi puškami in z ročnimi granatami.

Da bi že skoraj končali, smo na daljavo nekaj sto korakov napadli z nataknenimi bajoneti. Rjovel smo kakor satani, vzpenjamo se čez ograde, prekorajimo vas in se na drugi strani razpostavljam v jarek, ki se nahaja ob cesti. Tu smo odbijali nasprotna napade in čakali, da bi prišel ostali del kolone.

Južna kolona je medtem prišla z druge

strani in nosila s seboj svoje ranjence in mrličje. Pretrpela je težke izgube. Druzi so napadali prav do trena vse do tedaj, dokler jih ni Senegaleci pregnali s svojimi noži.

Tako smo torej končno veljavno osvojili Suejdo.

PETNAJSTO POGlavJE

Tribarvnica, ki se je ta večer ponovno vila na osvojenem gradu, je pripadala našemu bataljonu. Težki boji, ki smo jih vojevali, da bi osvojili trdnjavo, so nam zaslužili to počaščenje.

Naša kompanija se je utaborila na levi strani mesta, to je v smeri proti sovražniku. Druzi neprenehoma streljajo, zato ne moremo spat. Budney in jaz se razjarjena vzpenjamo na zidove in jim vračava strele. Toda poročnik naju zmerja:

»Kaj za vraga pa se pleteta tod! Zakaj streljata tako brez glave in brez repa? To je delo strojnic.«

Nato so stopile v delo strojnice, tako da smo mi mogli malo zaspati.

Tedaj se je pričela vrsta majhnih dejstev, ki so me, kakor to danes jasno vidim, polagoma nagnale na danes nesrečni korak, s katerim se to poglavje konča.

Drugi dan po bitki je bilo treba pokopavati mrtve. Vsaka skupnica je za to delo odredila po dva človeka iz vsake desetnije. Med temi sem bil tudi jaz.

To delo je strašno, če pomislimo, da v oni strašni vročini trupla zelo naglo razpadajo. Ker bi pa radi mrtvim izkazali čim več spo-

štovanja, zato nam vse to položaj še bolj otežuje.

Mesto, na katerem je pokopališče trdnjave, je kamenito ozemlje, zato je bilo tam težko kopati jame. Legija svoje mrtvece časti s tem, da jim koplje grobove, globoke pet čevljev. Od jutra pa do poznega popoldneva kopljemo in kopljemo, ter si pri tem pomagamo z motiko in lopato.

Medtem prihajajo tovrstni avtomobili polni do vrha trupel. V avtomobilu so brez reda nametani in nakopičeni legionarji, streli, spahiji in Senegaleci. Seržan stopa na voz z enim vojakom in jemlje z njega trupla. Mi jih postavljamo v vrsto drugega poleg drugega. Vseh skupaj je približno kakih štiri sto, a vsi so nepremični in hladni.

Neki častnik ogledava, piše imena in sprejema papirje, drobnarije, spominke. Ta čas vojaki, ki spremljajo častnika, preiskujejo mrtvece, ki pripadajo njihovi vrsti orožja.

Zdaj pride tudi generalni štab in častna straža, v kateri so zastopani vsi odredi. Vsako truplo je postavljena poleg krste, katera mu je namenjena. Grobovi strelcev in Senegalec so docela plitvi. Zapovedi in prošnje in batine niso pomagale, da bi Senegaleci in strelci izvršili svoj posel tako, kakor se spodobi. Vse jame za legionarje pa so globoke pet čevljev.

Medtem, ko dva katoliška duhovnika govorita pogrebne molitve, poje osem mohamedanskih svečnikov na glas in prosijo Allaha milosti za Senegalece in strelce.